

RENKERTŐSÉG

ÉS
KIADÓHIVATAL:

SOPRON.

Várkerület 72. Tel. 175

LEVÉLCIM:
SOPRON I.
Postafiók 92.

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS SPORT-HETILAP

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGBAN

Egész évre RM 12.-

Fél évre . . . 6.-

Negyed évre . . 3.-

Mindenfelől

NAGYVÁRADRÓL magyar és német erők kiverték az ellenséget és a várost felszabadították, — jelenti lapzártakor az MTL.

AZ ELMULT hetek harcai során a szovjet az északi arcvonalon több mint öt páncélos hadtestet veszített. (MTI)

BERLIN: A Calais keleti erőövezete elleni brit támadás eredménytelen maradt. A nyugati harctérről mindkét részről erősödő tüzelést jelentenek. — (MTI)

TEGNAP angolszász bombázók Közép-Németország több városára ellen intéztek terrortámadást és különösen Casselt, valamint Magdeburgot bombázták hevesen. A légvédelem 63, főleg négymotoros bombázót lőtt le. (MTI)

LISSZABON: Az egyik portugál lap első oldalán hosszú cikkben méltatja Budapestet. A lap megállapítja: A magyar főváros sokat szenvedett a bombázásoktól, de a lakosság csodálatos hősiességgel viseli sorsát. (MTI)

ZÁGRÁB: Német és horvát csapatok visszafoglalták a partizánoktól Banja Luka városát. — (MTI)

PARIS: Párisban a rendet még mindig nem sikerült helyreállítani. De Gaulle a polgárság életbiztonsága érdekében újabb átutásokat adott a rendőrségnek. (MTI)

BERLIN: Péntekre virradóra terrortámadás érte Braunschweig városát. Itt és a Birodalom egyéb légtereiben összesen 75 ellenséges repülőgépet lőttünk le. (MTI)

HELSINKI: Tegnap adták át a Szovjetnek Porrkala finn támaszpontot, amely közvetlenül Helsinki mellett van. A finn haderő leszerelését megkezdték. (MTI)

WASHINGTON: Rooseveltt, Churchill és Sztalin találkozására csak decemberben kerülhet sor. A találkozás helyéről az amerikai elnökválasztás befejezése előtt nem adnak tájékoztatást. (MTI)

Nagyváradtól délre a körülzárt ellenség többszáz páncélost és a halottak tízezreit veszítette

Berlin, szeptember 5

A Német Távirati Iroda jelenti: A magyar-román határ mentén a szovjet offenzíva nyugvópontra jutott. A magyar és német erők a bolsevistáktól magukhoz ragadták a kezdeményezést és Arad, valamint Temesvár között ellentáma-

dásba lendültek. Nagyváradtól délre a német páncélosok körülzárták az ellenséges csapatokat és azokat megsemmisítették. A harcok színhelyén sokszáz szétlőtt páncélos és a halottak tízezrei hevernek. Nagyváradtól délkeletre német repülőkötelékek nagyerejű támadást intéztek szovjet alaku-

latok és felvonulási helyek ellen. Itt többek között legalább 300 megrakott ellenséges járművet is megsemmisítettek. A német hegyvidékeszok ellentámadással szétverték a Turnu Szeverinnél támadó ellenséget és további két bolsevista ezredet felmorzsoztak. (MTI)

A német U-hajók akár 20-30 napig is víz alatt maradhatnak

Berlinből jelentik: Mannsen tengerészkapitány érdekes újításról számolt be a sajtó képviselői

előtt. Az úgynevezett „levegőár-bőrcsónak” van szó. A rendkívüli egyszerű újítás lehetővé teszi,

hogy akár 20—30 napig is víz alatt tartózkodjanak a német tengeralattjárók. (MTI)

Makó és Nagyvárad között ellentámadásunk további teret nyert

A Német Távirati Iroda jelenti: A magyar-román határon Makó és Nagyvárad között a ma-

gyar és német csapatok ellentámadása további térnyerést eredményezett. A harcok során a ma-

gyar erők 17 szovjet páncélost lőttek ki. Az Erdős-Kárpátok gerincén a német erők az ellenség sok betörési kísérletét verték vissza és a támadóknak nagy veszteségeket okoztak. A Vaskaputól délre a bolsevistáknak sikerült a Dunán átkelniük, az azonnali ellentámadásunk azonban messze északra vetette vissza az ellenséget, amely több mint 600 halottat, 700 foglyot, 21 löveget és sok más hadianyagot veszített. (MTI)

Meghiúsult az angolszászok azon kísérlete, hogy Észak-Hollandián keresztül Németországba törjenek

Berlin, szeptember 7

Berlinből jelentik: A német haderő megtörte az ellenség azon kísérletét, hogy Észak-Hollandián keresztül, légi úton szállított kötelékekkel a Maast és a Rajnát megkerülve, a német erővonal mögötti német területekre törjön. Mivel az ellenség ezen betörési kísérlete megghiúsult, az angolszászok dühe a német városok ellen fordult és főbb helységeket súlyos terrortámadást intézett. Eddig 75 főleg négymotoros bombázó lelövését jelentették.

Az említett szakaszon fokozódott az ellenség tevékenysége. Ezzel szemben a nyugati harctér többi szakaszán ellanyhultak a harcok. A Nyugati Vögézek előterében nagyon elkéseredett és váltakozó harcok folynak, amelyek azonban csak némi térnyerést eredményeztek az angolszászoknak. Olaszországban váltakozó harcok vannak folyamatban. Az adriai szakaszon a britek légierőik támogatásával támadásba, lendültek, de eredményt nem értek el. (MTI)

Berlin a Balkánon folyó német átcsoportosításról

Berlinből jelentik: Illetékes német helyen tájékoztatásul egyelőre csak annyit közöltek, hogy a Balkánon jelenleg német átcsoportosítások vannak folyamatban.

Ugyanakkor azt is közölték, hogy remélhetőleg már néhány napon belül részletes és mindenre kiterjedő tájékoztatással szolgálhatnak ebben az ügyben. (MTI)

Tito megengedte az orosz csapatok délszlávial felvonulását

Berlin, szeptember 8

Berlinből jelentik: A szovjet hírközlő iroda jelentése szerint Tito engedélyt adott az orosz csapatoknak a Szovjet-Unió kérésére

arra, hogy délszláv területen felvonulhassanak. Berlin szerint az engedélynek gyakorlati jelentősége nincs, de politikai jelentősége annál nagyobb. (MTI)

A háború ráette lábát a hazaszent földjére. A hatodik esztendő elhozta hozzánk is a vér és halál adósdődjét, mely országunk létét akarja megrendíteni. Megroppantón súlyos helyzetben a magyar helytállásnak be kell igazolnia életképességét. Nemcsak hős honvédekünk vitézségében, hanem a nemzet lelkének töretlen erejében, a társadalmi rend felbonthatatlan szilárdságában. A mai idők a társadalmi egyesületek munkájának szigorú kemény vizsgái — olvassuk mindezeket a Soproni Magyar Szövetségnek a napokban kibocsátott újabb körlevelében. Menyire igaz sorok! Van-e jón magyar ész, mely rácafolhatna?! Ha igazak és ha cáfolhatatlanok, akkor vessük ezeket a sorokat a szívünkbe és kemény akarattal valósítsuk azok mélyeséges tartalmát.

Hogyan csinál disznó-tort a hegyivadász

Mióta a Kárpátokból kivetük az orosz, harckocsijai azóta nem mertek bejönni a hegyek közé. A páncéltörő szakasz tétlenségre volt kárhoztatva. Azt mondja hát egy alkalommal a parancsnokunk:

— No fiuk, ha nem jön az orosz ide, lemegyünk mi hozzá. Ki akar velem járörbe jönni?

Az egész szakasz jelentkezik. — No annyian mégse, őrségnek kell ittmaradnia. Csak négy ember! Viszek magammal. Kiválaszt Ujvári négy bátor embert, bár a hegyivadászok között nehéz az ilyen választás, mert azok mindnyájan bátrak. A négy emberrel aztán elindul a zászlós. D. község felé, amit az orosz tart még megszállva. Nyeles kézigránáktól körülövezve, óvatosan lopakodik a kis csapat az orosz falu felé. Apró kis fenyőerdőcskének adnak jó oltalmat az ellenség figyelmét ellen. Lopakodnak öten és egy cserjés szőlőről meglátják az első házat. Hatalmasan füstöl valami az udvaron és jó ételszagot hoz a szél. Jobban ki néznek a cserjés mögül és elébük tárul a kép.

Orosz konyha van az udvaron és gyanútlanul szorgoskodnak a bolti szakácsok. Valami zabráliféldisznó van egy lóca félén. Lopott disznóból ebédet főznek az oroszok.

— Zászlós úr — szól az egyik magyar halkan, mint a levél susogás — fűszerezzük meg az ebédjüket.

— Fűszerezzük meg — felel a zászlós. Előhúzzák hát egy-egy kézigránátjukat mind az öten, aztán hirtelen előrelendülnek. Repül már a gránát, bumm... bumm... És ahogy a füst eloszlik, csak jajszóval tele a levegő. Megolvassák a fiatait egy kettő, három... Még egyszer megolvassa: egy, kettő, három...

Hol a negyedik, a Jóska — aggodik a zászlós. Ág recsen a falu felől. Gyorsan célra vészik a zörgés irányát, hátha oroszok jönnek. De nem orosz az. A Jóska bukdácsol ott, hátán a féldisznóval.

— Hát ezt mán csak nem hagyom ott — lihegi — ez hadiszakmány...

Sértetlenül érkeznek vissza a tüzelőállásba. Ujjong az egész szakasz és tüzet gyujtanak, mert a melegben megromlik a hus, meg kell azt sütni jó pecsenyének.

— „BESTIA“ FERTŐRÁKOSON — 40 PENGŐ. Szimalovits Józsefnét sértegette Fertőrákoson a közelmúltban Bischof Józsefné. A soproni járásbírószágon Bischofné elismerte, hogy „Bestiának“ nevezte a sértegetett, de kijelentette, annyira fel volt igaztva, hogy nem emlékszik más becsmérlő szavak használatára is. A bíróság Bischofnét becsmérlés miatt jogerősen 40 pengő büntetésre ítélte.

Francia huszárok a Csali csárdában

Évtizedekkel ezelőtt, találkozásom volt a szentmiklósi temetőben, egy tekintélyes külsejű sír-emlékkel. A rózsaszínű márvány franciányelvű szövegéből, annyit ki lehetett silabizálni, hogy francia lovaskapitány hamvai fölé állítottatta élete párja. A Bezerédj család levelesládája, valamint a haláleset idején itt serdülő és később itt lelkészkedő Szalay Pál c. kanonok, helybeli esperes-plébános naplója és a szájhagyomány nyomán meg tudjuk állapítani, miképpen került temetőnkbe a fiatal francia kapitány porhüvelyé.

Napoleon 1809 elején kémjei révén arról értesült, hogy a nemrégiben legyőzött Ausztria, újra fegyverkezni ellene. Gyors elhatározással Ausztria ellen indította seregeit és Regensburgnál teljesen tönkrevverte az osztrák armádiát. Bevonult Bécsbe, innen felhívást intézett hozzánk, felszólítván a magyar nemzetet a Habsburg Háztól való elszakadásra. Ajánlotta, hogy válasszunk nemzeti királyt és szüntessük meg az osztrák birodalommal fennálló szövetséget. Tudjuk, hogy a magyar nemzet kereken visszautasította Napoleon javaslatát és hűségéről biztosította az uralkodói házat.

Erre Napoleon Bécsből Magyarországba küldte mostohafiát, az olasz alkirályt, Beauharnais Jenő francia tábornagyot, a nyugati részeken gyülekező magyar nemesi felkelő sereg ellen, amely azokban a napokban egyesült a János főherceg parancsnoksága alatti osztrák csapatokkal. Napoleon arra számított, hogy Károly főherceg Regensburgnál szétvert csapatait addig úgy sem bírja összeszedni és kiegészíteni, míg az olasz alkirály a magyarországi csapatokat megsemmisíti. Parancsot adott tábornagynak, hogy a Győr alatt összegyűjtött osztrák-magyar, haderő leverése után iparkodjék a Morvamezőre, hogy az addigra összegyűjtött és rendbeszedett osztrák csapatokkal végérvényesen leszámoljon.

Napoleon azonban a hadtörténelmi írók szerint igen elszámította magát. Az olasz alkirály csapatai csak nagy nehézségek után tudtak Pozsony és Bonek között előbbre vergődni. Legfőképpen a fertőmelléki posványos lápvidék és a Győrig elhúzódó Hanságban való áthatolás ment előre nem gondolt lassú ütemben.

Az alkirály csapatai három irányból igyekeztek Győr alá. Egyik seregész Moson, Bősárkány, Csorna, Arpás irányában tört előre, s 1809 június 7.-én érkezett Csornára él gyánát, egy lovas ezrede. A sopronmegyei felkelő csapat éjfél tájban meglepte a csornai Nagy-gyepen táborozó franciákat és irtalmatlanul szétverte ezeket.

A francia csapatok kisebb lovas különítménye, mint oldalbiztosítás, Boldogasszony, Pomogy, Eszterháza és Petőháza áthaladva a

mezőségekben épült Csali csárdában pihenőt tartott. A parancsnok rövid pihenő után a kötelék a nagyobb részét utbaindította Kapuvár irányába. Maga egy rajjall visszamaradt azzal a szándékkal, hogy rövidesen követi azokat. A csárdában többek között undi tyukász rostokolt. A francia katonák első dolga volt, a csárdában tartózkodó vendégeket összetereelni egy kamarába. Rájuk zárták az ajtót, hogy nyugodtan tölthessék a pihenés régvárt perceit. Ettek, ittak, lovaikat gondozták. Az undi tyukász a szérús kertben szőszmőlt. Amikor látta, hogy a vendégeket a kamarába terelik, a gabona táblák védelme alatt beholt Szentmiklósrá, ahol jelentette a franciák csárdabeli jelenlétét.

A szentmiklósi nemesek az insurgensek táborában voltak. Itthon csak a kiérgegedett Korenika Mihály és Vörös János maradtak. A két veteránban felágaskodott az ősi virtus. Összezsúditették a helységben tartózkodó markosabb jobbággyakat és a Csali csárdát ölelő Füléd-erdő bozótja védelme alatt bekerítették a csárdaépületet. Az orgazgatón álló őrszemet orvval megközelítették és leütötték, majd megrohanták az ivóban étező franciákat. A rajtaütés várazakozáson felül sikerült. A maroknyi lovaskülönítmény vezetője és hat katonája vérbenfagyva maradt a harc színterén. Csak háromnak sikerült lóra kapni és Kapuvár felé elvágatni. A hét leütött franciából négyen meghaltak, három súlyosan megsebesült. Ezeket a szentmiklósi kirurgus vette kezelés alá. A halottakat csendben elföldelték. A csetepaté a támadók közül is kívánt áldozatokat. Súlyosan megsebesült Németh Magi Tamás, ki hónapokig lebegett élet és halál között. Nyolc könnyebben sebesült is hetekig viselte a csárdabeli megrohanás sebeit.

Ezen idő alatt határainkon túl, Károly főherceg összeszedte szétvert seregét és meglepetésszerűen támadott rá Napoleonra és Anpern mellett megverte. Ez volt Napoleon első veszített csatája. Igaz, hogy ez alatt Jenő alkirály Győr alatt 55 ezer főnyi seregével tönkrevverte János főherceg vezelt 20 ezer osztrák és József főherceg parancsnoksága alatt harcoló 19 ezer magyar nemesi felkelő sereget, de ez már mitsem változtatott Napoleon ségyenteljes vereségén. Jenő alkirály Győr megszállása után kisebb helyőrség hátrahagyása után Napoleon segítségére sietett. Wagramnál egyesült vele és július 5.-én és 6.-án döntő győzelmet aratott az aspernj győző Károly főherceg csapatai fölött.

Volt ijedelem Szentmiklóson, amikor híre jött a franciák győri győzelmének. Korenika és Vörös uraimék attól tartottak, hogy a három életben maradt francia huszár nyakukra hoz egy megtorló különítményt. Amikor pedig azt

is meghallották, hogy Győr francia megszállás alatt marad, sietve szedték sátorfájukat és a tatár, török, meg labanc időkben kitapasztalt menekülési utat választva, behúzódtak a Hanság irtatlan lapvilágába, magukkal vitték a Csali csárdát rohamozó jobbággyakat is. Még a súlyosan sebesült Magi Németh Tamást is kordéra rakták.

Az ijedelem felesleges volt. A franciáknak fontosabb dolguk akadt, nem volt idejük effajta kis csetepaték megtorlására.

A békésebb idők helyreállításával megjelent Szentmiklóson a francia tiszt felesége. Férjének rózsaszínű márványból díszes síremléket állíttatott, melyen ékes rigmusokba szedett vers mondta el a kapitány szomorú sorsát. A francia nő Bezerédjék vendége volt addig, míg a síremlék megkészült. Bezerédj István felesége, Felsőbüki Nagy Erzsébet asszonyosság, aki az ecsetet ügyesen forgatta, le is festette a felállított síremléket a bánatos özvegy számára. A róla készült vázlat két évtizeddel ezelőtt még ott feküdt a Bezerédj család levéltárában.

Évekkel ezelőtt az emlékmű kidőlt helyéről. Védőleg borult a begyepesedett sírdombra. A legutóbbi év halottak napján már nem volt látható, nyoma veszett...

Szalay Lajos.

Bombatalálát érte Puccini házat

Heine Korte írja a „Hamburger Fremdenblatt“-ban. Sztézúzott bútorok hevernek össze-vissza. Talpunk alatt üvegcserepek csikorognak. Az ablakkeretek beestek a szobába. A tető minczen többé. Mindent ujnyi vastag por borít. Átlépdelek a romokon, olyan közel a házhoz, hogy olvasni tudom a márványtábla felírását. Arany betűkkel áll ottan írva ékes talján nyelven: „Viareggio község szentül megígéri, hogy úgy megőrzi Giacomo Puccini házat és kertjét, mint egykoron Turandot hercegnőt a királyi kertben őrizték.“ Romok, repeszdarabok, szétvert bútorok, por és piszkon keresztülgázolva jutok a ház belsejébe. A lámpák törten a földön hevernek, szétépett papírcafatok között. Levelek, feljegyzések, partitúrák, hangjegyfűzetek, képek és folyóiratok voltak egykor. Mindenütt romok és pusztulás; a bevágódó angolszász bomba alapos munkát végzett. Csak a sarokban áll egy kis asztal; talán ezen írta a mester a „Pillangókisasszony“ örökszép melódiáit.

Ammondó vagyok,

hogyan rosszul világnéznek, akik világnéznek, tehát csak a tanári rend a feledékeny. Süőt. Ién miég annak" se irok alaja, hogy a tanár urak feledjenek. Nem ién. Hiszen iskolás koromban saját bőrömmön tapasztaltam, hogy valahányszor rajt csipek a tanulatlanságon, eppedig — az irgalmas Ur Isten rossz niven ne vegye — ölig sürün megesezt. eccer se, de miég csak egyetlen egyszer se felejtettik el beírni az írte járó csilagos nygyest. Nem ám! A fenye ott egye! Peig, ehihetik, meny nyire rázott a hideg illenkor ekkis tanári feledikensig tekintetiből. Hát azir mondom. Vagyis van ám másik társadalmi osztál, aki feledikensigbe előnyösebb, mint a kedves jó tanár uraké. Legalábbis, "akit ién ösmeretsigemmél tisztölhetek a királi közjegyző urak közül, a feledikensigből sohse kapna eligtelent. Igaz, hogy műviszember az illető, valóságos nótáskapitányt cibélbe, akinek a lölkiből ollan dúsan, szípen sarjadzik a juó rábaközi nóta, mint a csornai fehir barátok fekete föggyiből az acilos rábaközi búza. Ölig a hozzá, igen rendes egy ember, iés ha ién eccer meghalok, ide hógasának no, az ién halálomnak alessz a föltitele, hohát a hagyatíkomat csakis a naccságos Östör Lajos királi főjegyző úr tárgyalja. Akar lesz hagyatíki, akar nem Ezt meghagyom. Má csak azir is, mer velem együtt igen szereti a színiszeket. Ezir vuót egyidőbe a színiszeket megpártuló eggyesület irdemes elnöktye. Semmí kint se akaggyanak hát meg azon, hogy a nagyságos úr szívrokonságot tart minden színiszszel, no meg — de ezt meg ne halla valahogyan a kedves felesigtye! — minden színisznével is, lövált a csinosabgyával. Igy törtint, hogy amikor a Szalay színigazgató úr társulattya ideírkezett, elsőnek sijegett kibirelnyi egy kédvire való színházi páholt, ahonnajd estinkint majd kédvire kigyönyörködheti magát. Hát igen. Csak a feledikensig ne lenne mindig a sorkába. Ahhát. Hiszen emontam eccer is az esettyit, mikor valami öt barátttyát meghitta vacsorára finum uriházáho, de a kedves juó nagyságos-asszonnak megmondanyi — azt má efelejtette. Ió: a napttyára otthol maradnyi, hát azt is efelejtette, inkább elutazott — Csepregbe. No, de az ehes juó barátok se hatták ám magukat. A restíbe juól bevacsoráztak, a számlát pedig eküttik a naccságos urnak, ammeg fizetett mint a köles. Mast is kiguberátta a husz előadásnak a ropogós árát iés a titkár ur udvariassan kiatta az írást róla, hogy ha ezt délig megmutattya a színházi pinztárosnak, a kibirelt páholt aznap a világ minden kincsiért oda nem aggyák másnak. Kiguberátta hát iés igen várta, hogy kezdőgyik a gyönyörködhetis. A mult szombatón asztán sor ke-

rüt rá. A nagyságos ur korán reggel miég az ágyba odaszúol a kedves csalágyának: „Ma este színház. Szípen tisztálkoggyatok meg iés ötözzetek ki. Első előadás, hát dukál." Ű maga meg mingyár fökeliskor magára vette a sziép fekete ruháját s egisz nap abba járt-kelt, mint a rábaközi primás, ha búcsúra kiszül. Este asztán pontosan betelepüt a család a birelt páholba, a nagyságos ur mint egy fejedelem a háttirbül nasszakirtelemmel nízöldött szit a juó fömött nízötíren. Majdnemhogy kezdőgyik az előadás, mikor nyilik a páholuk

ajtaja s egy másik család siet oda berobognyi. A nagyságos úr filvárlul sajnálkozva mosolog rájuk: „Tivednyi teccenek, kirem. Ez a páhol az ién bérletem". Amazok megriannak, egymásra níznek, a jegyre níznek, tanácsalankonnak, asztán döntőbírónak odakirik a jegyszédónét. Ammeg lássa iés monggya, amié lát: „Ez a jegy rendbe van. Ide szúol. Szabad most itt a jegyet? — fordul a naccságos ur felé. Az elstüöben a zsebihő kap, a másik pillanatba megvörösödve a fejihő: „A teremtsit! Hát nem efelejtettem a dilelött a pinztárosnál a jegyet kikérni?! No kedves családom, pakkoljunk innejd!" Hát ivvizdött az első gyönyörködís. (—)

„Karcika dolgozik...”

A sörgyár kintinhelyiségében egy nagyon példaadó eset ragadt meg az emberek figyelmét. Kicsi 7—8 éves fiucska, fehér kabátkában, fekete csokor-nyakendövel és fekete hosszú nadrágban siet a belépő vendégek üdvözlésére és kiszolgálására. A kis első elemista Tréber Karcika pincéresdit játszik, azonban ennek a játéknak nagyon komoly alapja van, amint azt a vendéglő tulajdonosnője Hackl Neni elmondja. Karcikának az édesapja mint pincér teljesített itt szolgálatot mindaddig, míg a haza öt szolgálatra innen el nem szólította. Bevonulása után nap-nap után megjelent a kis Karcika, akit a jó Hackl Néninek — családi körülményeit teljesen ismerve — nem volt szíve elküldeni, mert tudta, hogy a fiucska vendégektől kapott borraival beteg édesanyját és saját magát tartja fenn. Szorgalmával volt nap, amikor 30—40 pengőt és kosztját is megkereste, annak

ellenére, hogy reggel 10 órától, este 6—7 óráig dolgozhatott csak, mert Karcika kis fiu még, soha nem kell aludnia. Míg kis pajtásai játszottak, addig ő dolgozott. Az iskolaév megkezdődött, Karcikának tanulnia kell, azonban a mindenki sorsára oly éberen örködő Isten erre az időre édesapját hazasegítette, leszerelt és most újra levehette kicsi fia válláról a családfenntartás nehézhöz terhét és a fiucska kis pincérruháját levette, egy egész nyár munkája után beült az iskola padjába... Karcika dicséretet érdemel, mert megértette kicsi gyerek léte, a nehéz idők súlyos szavát, nyári szünidejét játék helyett munkával töltötte el. Adjon a magyarok Istene sok ilyen kis magyart és ha sokan lesznek kis Karcikák, akkor hazánk jövőjéről nem kell aggódnunk, mert: „nem veszhet el az a nép, amelynek ilyen gyermekei vannak.”

Madarász Ernő

Beszélgetés egy orosz fogollyal

Fegyveres honvéddel találkozunk. Orosz foglyot kísér. Megkérdezzük honnan hozza?

— Délután, amint az oroszok visszavonultak a folyón túlra, jelentkezett nálunk.

— Közelebb hajolunk hozzá, hogy az alkonyati homályban jobban lássuk az arcát.

Sovány, beesett, borotvátlan arcot látunk, amelyből mégtört szempár mered felénk. Szemében fásultság tükröződik.

Egyik zászlós tud oroszul. Kérdezzet. Megtudjuk, hogy szovjet fegyenczászlóaljban teljesített szolgálatot, amely ma délután szintén részt vett a támadásban.

— Miért kerültél a fegyenczászlóaljba?

— Mert a kiszabott harminc liter tejet nem tudtam beadni. Azal vádoltak, hogy nem akarom beszoigáltatni az államnak, ami jár, pedig ez nem igaz. Egy tehent kaptam gondozásra, de az négy hónapig nem adott tejet. Ez három évvel ezelőtt volt. Akkor öt évre ítélték, a családomat pedig elhurcolták.

— Hogy lettél katona?

— Öt héttel ezelőtt besoroztak, és azt mondták, ha elszántan har-

colok, a háború után szabadlábba helyeznek. Sokan voltak, akiket a börtönből besoroztak. Egy hónapos kiképzést kaptunk, aztán kihoztak a harctérre. Most itt vagyok... Többet nem akar mondani. Bizalmatlanul vonogtatja a vállát minden kérdésre. Cigarettaival kínálom meg. Felragyog a szeme és mohón kap utána. Pillanatra derüessé válik elcsigázott arca.

Mit jelenthet ez a cigaretta a mi foglyunknak, aki csak nagyon ritkán jutott eddig dohányféléhez.

Megkérdezzük, miért szánta rá magát, hogy inkább megadja magát, de nem megy vissza a többivel.

— Nagyon rossz sorunk volt. Gyenge ételeket adnak és emellett rengeteget kell dolgozni. Aztán ütök az embert is. Cigaretta nagyon ritkán adnak, italt pedig csak harc előtt, hogy az ember ne érezze a veszélyt. Ráadásul géppuskával kergetik előre az embert.

— Azzal ijesztették minket, hogy a németek és a magyarok kegyetlenkednek a foglyokkal, még meg is ölik őket. A tiszték azt mondták, hogy embertelenül megkínözzük a vörösöket, úgy-

hogy a legtöbben ki sem bírják. De nehéz is fogságba kerülni, mert az első gyanus jelre könnyen géppuskaszorozatot kap az ember. Megkérdezzük a honvédet, aki a foglyot hozza, hogy adtak-e enni az oroszoknak?

— Adtak bizony. Ugy ette a finom marhagulyást, mintha sose evett volna. Egy fél kenyeret is adtak neki, de egy szempillantás alatt bekapta.

— Jó volt a magyar étel? — kérdezi a zászlós a foglyótól.

— Jól! Több mint három éve nem ettem ilyen jó kenyeret. Nálunk mindig arról beszéltek, hogy a magyarok és németek éheznek. Nincs mit egyenek. De titokban arról is beszéltek, hogy bizony a magyaroknak jó kenyerek van és mindig van meleg ételük is. A mi kenyereink fekete és porlik, mint a fűrészpor.

Lassan felmelegszik, már bizalommal van hozzánk. Még mosolyog is. Már nem ellenséget lát bennünk...

— Szeretné, ha most megint hazakerülnél?

— Eltorzul az arca a rémülettől.

— Örizzen tőle az Isten! — kiált fel a borzalom hangján. — Azonnal megölnének.

— Hát akkor mit akarsz csinálni? A háború végén mégis csak hazamegy.

— A magyarok nem bántottak, hanem enni is adtak eleget. Pan is olyan jó. Nálunk nem szoktak így beszélgetni a katonákkal. Itt biztosan nem kell mindig félni, hogy bezárják, vagy kivégzik az embert.

Szeretne a magyarok között maradni. Azt mondja, nagyon becsületesen dolgozna akármit, hogy megszeressék...

A tehén és mi

(Ezt a tréfás rádióportot Valentin finn író írta. A fővárosi embernek a falusi életben való nagy tájékozatlanságát akarja tréfás túlzással érzékeltetni. Másrészt megfigyelhetjük benne a parasztságos jellegzetes szófukarságát. Eredeti fordítás finn-ből.)

Bemondó: Műsorunk következő száma: Látogatás egy istállóban, Fővárosi Péter beszámolója.

Beszélő: Kedves hallgatóság! Egy vidéki gazdaságban vagyunk jobban mondva a gazdaság istálojában. Ez egy nagy épület, amelynek egy kicsit, hogy is mondjam?... furesza szaga van... Mondja, kedves gazdasszony, milyen állat ez?

— Ez tehén.

— Igen? Tehén?

— Ahogy mondja.

— Ez tehát a tehén! Valamennyire a kutyára is hasonlít, de annál jóval nagyobb és még szarva is van. Mit csinál most ez a tehén?

— Eszik.

— Igen? Eszik?

— Igen. Eszik.

— Ahogy kedves hallgatóságim is hallották, a tehén most eszik. Ez roppant érdekes!... Megtömi a száját szénával és lassan rágni kezdi a szénát, aztán lenyeli. Ugye, így van, kedves néni?

— Így.

— Mondja kedves néni, tényleg úgy van, ahogy mondani szokták, hogy a tej a tehénből jön?

— Bizony így van!

— Kedves hallgatóm, a tej tehát a tehénből származik, most csak egy kissé részletesebb magyarázatot kérnék a nénitől, hogy tulajdonképpen honnan is jön a tej?

— Onnan.

— Érdekes! Igazán onnan? Ez egy kissé különös. A gazdaszony éppen mutatja, hogy a tej valahonnan a tehén hasából jön. Hiszen ez csodálatos! A tejszín is a tehénből jön?

— Az nem!

— Komolyan nem?

— Nem, bizony.

— Hát akkor honnan jön a tejszín?

— A szeparátorból.

— Kedves hallgatóm, amint hallották, a tej a tehénből, a tejszín pedig a szeparátorból jön. Hát az ott még milyen állapot? Ugye, az is tehén?

— Nem, az egy ökör.

— Igazán? Ez az ökör? De hiszen éppen olyan, mint egy tehén. Magyarázza meg nekünk kedves néni, hogy ezt az állapotot miért nevezik ökörnek és miért nem lehetne ez is tehén?

— Mert ez nem ad tejet.

— Érdekes, roppant érdekes! Tehát azt a tehenet, amelyik nem ad tejet, ökörnek nevezik. De talán valamikor ez is adott tejet? Nem?

— Soha!

— Tényleg sohasem adott tejet?

— Sohasem, ha mondom!

— Bizonyára kedves hallgatóm is hallották, hogy az ökör sohasem adott tejet. Mit gondol néni: talán még fog adni tejet valamikor?

— Nem ad ez soha.

— Most, kedves hallgatóm, tovább megyünk a folyosón, amelynek mindkét oldalán tehenek és ökök álldogálnak... De ott valami nagyon érdekességt látok... Hát az meg micsoda, kedves néni?

— Az ott fiatal tehén: üsző.

— Üsző?

— A gazdaszony azt mondja, hogy ez az állat itt előttünk az üsző. Tán egy új háziállatról van szó?

— Igen, ez még fiatal állat!

— Kedves hallgatóm, tehát egy nagyszerű felfedezésről kell beszámolnom: egy újfajta háziállatot fedeztünk itt föl, amelyet a nép „öszü“-nek nevez.

— Nem öszü az kérem, hanem üsző.

— Ja igen, üsző, bocsánat! Sok tekintetben a tehénhez hasonlít, tulajdonképpen mi is a különbség a tehén és az üsző között?

— Az üsző kisebb és annak nincsen szarva.

— Tehát az a különbség az üsző és a tehén között, hogy az üsző kisebb és nincs szarva, vajjon nő-e neki még szarva?

— Igen.

— Ahogy hallottuk, az üszőnek is nőhet még szarva, az is ad tejet?

— Nem.

— Tehát akkor tulajdonképpen ökör az üsző is, mert nem ad tejet!

— Nem, az nem ökör.

— De hát kedves néni, maga mondta, hogy nem ad tejet, akkor mi lenne a különbség az üsző és az ökör között?

— Az ökör hanagosabb.

— Az ökör haragos? No de miért?

— Mert olyan a természete.

— Én úgy gondolom, az ökör azért haragos, mert nem ad tejet.

— Az meglehet.

— Most újra továbbmegyünk egy pár lépést és különös hangokat hallunk. A tehenek bögnék. Ott hátul, amint látom, sok tehenecke van... Ha nem tévedek azok ugye bonjak?

— Ugy van.

— A borju nagyon kicsinek tűnik a tehén mellett. A borju tulajdonképpen a tehén gyermeke. Ugye így van, néni?

— Ahogy mondja.

— Amint hallották kedves hallgatóm, a borju a tehén gyermeke. A tehénnek több borja is van?

— Igen, gyakran van kisborja.

— Ezek mind egy tehén borjai?

— Nem, több tehén borjai vannak itt.

— Komolyan?

— Komolyan.

— Tehát több tehén borjai. Szóval valamilyen borjuóvódban vagyunk. A borju úgy tudom, nagyon játékos állat, ezek nem szoktak játszani?

— Nem.

— Hát akkor bizonyára betegek.

— Nem betegek ezek.

— Hát akkor miért nem játszanak?

— Nem tudom.

— Ezek úgy látszik nagyon furcsa borjak... Még a játékhöz sincs kedvük, csak állnak-állnak a helyükön és bámulnak ránk... Nagyon érdekes... Hát bizony sajnos lejárt már az időnk, be kell fejeznünk a közvetítést, de talán a kedves néni akar még valamit mondani kedves hallgatóinknak... De amint látjuk a néni nem akar már semmit sem szólni, köszönjük szépen érdekes beszámolóját. Nagyon sok mulatságos dolgot mondott. A viszont hallásra, kedves hallgatóm!

Tüzér hajrá a beszivárgó oroszok ellen

A Kárpátok előterében. 1944 augusztus.

Két üteg húzódik meg a keskeny völgy egyik tisztásán. Szombathelyi legények állnak a lövegek mellett, amelyek csövei az erős tüzeléstől szinte izzanak már. A hegyperemen túl honvédeink vívják véres harcukat a hullámokban előretörő oroszok ellen. Az üteg heves tüzcsepásokat mér az itt-ott gyülekező orosz gyalogságra. Olyan gyilkos a tűzük, hogy az oroszok megmegtorpannak. A közeli fák, bokrok, házak megremegnek, amikor a méltóságteljes hangu 15-ösök elbödülnek. A kis 10-es tarackok csak kontráznak hozzá.

Jobbról a tüzeléstől emelkedő hegy lejtőjén tisztás, fölöttünk sötét fenyők komorkodnak, mint valami korona.

Oroszok zúdulnak le a lejtőn.

Jobbról hirtelen erős aknatűz zúdul a két ütegre. Záporozva vágódnak be a két üteg környékére az aknák és pokoli zajuk belevégül az ágyuk bömbölésébe.

S. J. főhadnagy hirtelen átlátja a helyzetet. Beszivárgó orosz erők oldalba akarják kapni az ütegállást, hogy ezt megsemmisítve, elvágják a harcoló csapatainkhoz vezető utánpótlási útvonalat. Riadóztatja a két üteg legénységét. A biztosító géppuskákat bevonják az ütegálláshoz. Huszár József zászlós az egyik üteg első tisztje mintegy harminc főnyi rohamjárórt szervez meg.

A következő pillanatban nagy Hurri. Hurri-val alakok jelennek meg a tetőn. Néhányan magyar katonaköpeny van. Heves géppisztolytűzzel árasztják el az ütegeket és mint az áradat zúdulnak lefelé.

150 méternyire közelített meg a lövegeket.

A lövegek csövei hirtelen irányt változtatnak egyetlen parancsszóra. Mint fenyegető vasok ujjak merednek a hegyoldal felé. Az oroszok már 150 méternyire vannak a lövegektől. Előre örülnek a könnyűnek vélt zsákmánynak. Azonban hamarosan csalatkoznak. Előbb a 15-ösök bödülnek el, aztán a 10-es tarackok. Lövedékeik szakagtják, tépik, vájják a hegyoldalt és halált osztogatnak a lezúduló oroszok között...

Az ellenség megtorpán a nem várt fogadtatásra. Még igyekeznek lapulva bujva előrehaladni, de az ágyúcsövek okádják a tüzet... Itt nincs tovább... Gyorsan megfordulnak és hanyatt-homlok rohannak visszafelé a gerinc felé... A tüzérségi tűz mindenütt nyomom követi őket. Huszár József zászlós rohamjáróra is beleavatkozik most már a harcban. Géppuskával, golyószóróval, puskával őrök hájszolja az oroszokat.

Az ellenség jajgatva, fegyvereit eldobálva menekül a fák védelme alá... De a tüzérhajrá követi őket és a lövedékek is sísteregve csapnak le rájuk.

Rövid ideig tart a küzdelem, s nemsokára jelentő Huszár zászlós parancsnokának: a gerincet megtisztítottuk az ellenségtől.

M vasutállomásának elfoglalása volt a cél...

És ugyanekkor előretuszkolnak a tüzekek egy rongyos, topogonyos orosz foglyot.

Remegett az istenadta. A térde citerázott mint szélben a nyárfalevél. Szemében vak rémület világított; hiszen parancsnoka kancsukával verte bele, hogy a magyarok kivégzik foglyaikat. És

most erre vár és nem tudja, hogy nemsokára meleg ételt kap, napok óta először... a magyarktól. Es emberi bánást...

Aztán mikor lassan megbarátkozik az új környezettel és rágyújt az első magyar cigarettára, már mosolyog és elmond mindent, amit tud.

Vallomásából aztán kiderül, hogy észrevétlen beszivárgásra kaptak parancsot. A cél M. vasutállomásának elfoglalása volt. Azt hitték, könnyen bejutnak a községbe, aknatűzekkel zavart tudnak előidézni és minden nagyobb ellenállás nélkül elfoglalják a fontos vasutállomást...

Mindenre gondoltak csak arra nem, hogy ilyen heves tüzérhajrá fogadja őket, amellyel bátor szombathelyi tüzeink meghiúsítják szándékukat.

Kaplonyi György
hadnagy, haditudósító.

MEGETTÉK AZ AUSZTRÁLIAI BUZATERMÉS NAGY RÉSZÉT AZ EGEREK.

Most érkezett meg a hivatalos jelentés az 1943-44-es ausztráliai búzatermes eredményéről. A jelentésből kitűnik, hogy Ausztráliában megint hatalmasan elszaporodtak a mezei egerek és nyulak, amelyeknek vadászatát teljesen elhanyagolták a háború miatt, a következő év pedig az lett, hogy a szokásos évi 155.7 millió bushel búza helyett az idén csak 96 milliót takarítottak be. Victoria államban egyenesen katasztrófa okozói lettek az egerek. 41 millió bushel helyett mindössze 17 millió az eredmény, azonfelül az egerek szemtelenek, hogy még a kisebb állatokat is megtámadják. Most tízezer font pályadíjat tűztek ki megfelelő egérintőszerre.

ILLÓOLAJKISÉRLETI LABORATORIUM LÉTESÜLT.

Az illóolajok gyártásának irányítása, továbbá a behozatalra és kivitelre kerülő illóolajok ellenőrző vizsgálatának ellátása és az ezzel kapcsolatos kérdések minél tökéletesebb megoldása céljából Budapest, (II., Hermann Ottó-u. 15.) székhellyel m. kir. Illóolajkísérleti Laboratórium létesült. Az intézmény dr. Rom Pál m. kir. mezőgazdasági kísérletügyi fővezérszervezetének alárendelt. Az illóolajnövények termelésének kérdésében tehát a jövőben a Gyógynövénykísérleti Intézetten kívül ez a laboratórium is jogosult szaktanácsadásra.

Felsődunántúli
HÉTFO.

Felolós főszerkesztő:
NOWINSKY REZSŐ.

Németerozsági főmunkatárs:
FARSKY TIBOR.

Kiadásért felelős: KARDOS ÁRPÁD.
Kiadja a Soproni Sajtóvállalat.
Nyomtatott vargasi Máté Ernő
könyvnyomdájában. Sopron.